

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті розглянуто особливості організації самостійної роботи майбутніх фахівців з готельно-ресторанної справи на основі інформаційно-комунікаційних технологій.

Ключові слова: інформаційні технології, самостійна робота, навчальна дисципліна, фахівці готельно-ресторанної справи, професійна підготовка, культура професійного спілкування.

Ураховуючи сучасні світові тенденції в галузі вищої освіти та відповідно до Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті, чітко визначається спрямованість процесу навчання на збільшення годин самостійної роботи студентів, яка допоможе закріпити здобуті знання і вміння та застосувати їх на практиці. Сучасні інноваційні процеси вимагають нових підходів до організації самостійної роботи, оскільки традиційні форми навчання поступово відходять на другий план, а в практичну діяльність втілюється індивідуально орієнтоване навчання на основі інформаційно-комунікаційних технологій.

Аналіз педагогічної літератури свідчить, що різні аспекти організації самостійної роботи студентів досліджували такі науковці: В. Балюк, В. Буряк, Л. Виготський, Н. Дементьева, Н. Ликова, М. Чепига та ін. Питання організації самостійної роботи з використанням інформаційних технологій та електронного навчання вивчали такі вчені: А. Андреев, Ю. Брановський, В. Безпалько, І. Горбунова, В. Козаков, Є. Нелунова, В. Олійник та ін. Проте у наукових працях недостатньо висвітлено питання організації самостійної роботи у професійній підготовці фахівців з готельно-ресторанної справи.

Мета статті – розглянути особливості організації самостійної роботи майбутніх фахівців з готельно-ресторанної справи на основі інформаційно-комунікаційних технологій під час вивчення дисципліни “Культура професійного спілкування”.

Дослідники стверджують, що самостійна робота допомагає студентам успішно досягти найкращих результатів за невеликий час. При організації самостійної роботи діяльність викладача має стати засобом підвищення ефективності навчання студента, тому самостійна робота повинна складатися з послідовних елементів, а саме:

- створення проблемної ситуації;
- усвідомлення труднощів і визначення проблеми;
- виявлення способу розв’язання проблеми;
- доведення гіпотези;
- перевірка правильності отриманих результатів [4, с. 16].

На думку Л. Журовської, самостійна робота є одним із найважливіших компонентів педагогічного процесу, яка забезпечує інтеграції різних

видів індивідуальної та колективної навчальної діяльності, що безпосередньо здійснюється поза межами аудиторії без участі викладача, але під його безпосереднім керівництвом [2, с. 65].

Тому при плануванні видів самостійної роботи з дисципліни викладач має враховувати такі показники:

- необхідні знання, вміння та навички, які повинен показати студент у результаті виконання всіх завдань, що виносяться на самостійне засвоєння (відповідно до мети та завдань дисципліни);
- формування професійних компетенцій, які повинні виявлятися через засвоєння навчального матеріалу;
- формування креативності студентів під час вивчення дисципліни та здатність нестандартно міркувати при виконанні завдань із самостійної роботи;
- розвиток активної дослідницької позиції студента;
- виховання відповідальності за своєчасне виконання завдань.

Під інформаційним освітнім середовищем вчені розуміють сукупність умов, які забезпечують інформаційну взаємодію між користувачами й інтерактивними засобами навчання певної дисципліни. У цьому випадку студент отримує доступ до інформаційних освітніх ресурсів конкретної предметної галузі і, працюючи з ними, вивчає теоретичний матеріал, проводить дослідження, відповідає на запитання, спілкується з іншими, обговорюючи предметні питання [5, с. 8]. Отже, інформаційна технологія навчання – це така організація навчально-пізнавального процесу, яка базується на використанні комп'ютерних та інших інформаційних засобів, що спрямована на досягнення поставленої мети підготовки фахівців-професіоналів, забезпечення мотивації та творче оволодіння основними засобами майбутньої професійної діяльності.

У Класичному приватному університеті (м. Запоріжжя) навчання здійснюється за різними формами (денна, заочна та дистанційна). На початку 2011 навчального року в навчальний процес майбутніх фахівців із готельно-ресторанної справи було впроваджено вивчення дисципліни “Культура професійного спілкування” за комбінованою формою навчання, яка відповідає вимогам державних і галузевих освітніх стандартів. Програма базується на поєднанні традиційних методик і з використанням електронних засобів для виконання самостійної роботи. Змістова складова програми з “Культури професійного спілкування” включає три кредити Європейської кредитно-трансферної системи, що становить 108 академічних годин, з яких 36 виносяться на самостійне опрацювання.

Електронний курс самостійної роботи з дисципліни представлений комплексом навчально-методичних матеріалів та освітніх послуг, створених для організацій індивідуального та групового навчання з використанням мережі Інтернет. Система підтримки навчальної програми являє собою комп'ютерний програмно-технічний комплекс, за допомогою якого створюються, зберігаються, надаються користувачам навчально-методичні матеріали з дисципліни та відбувається управління навчальним процесом.

Науково-методичне забезпечення електронного курсу самостійної роботи дисципліни “Культура професійного спілкування” відповідає змісту навчальної дисципліни, яка представлена у програмі та складається з таких модулів:

1) нульовий модуль містить форум новин, програму дисципліни, яка є методичними рекомендаціями щодо дій студента як об’єкта освітнього процесу. Програма чітко відображає, що має засвоїти студент, у яких формах, якими методами буде проходити перевірка рівня самостійного засвоєння знань;

2) модуль 1 (тематична секція), кількість розділів у якому відповідає кількості залікових модулів дисципліни. Кожен розділ містить:

– дві лекції;

– два індивідуальні завдання самостійної роботи під час виконання яких студент опрацьовує матеріал лекції, підбирає та опрацьовує матеріали, необхідні для успішного засвоєння теми певного модуля. Індивідуальні завдання спрямовані на набуття певних практичних умінь і навичок з культури професійного спілкування, що у формі файла (-ів) завантажується в систему;

– тестові завдання із засвоєння теоретичного та практичного матеріалу, які розміщуються у відповідному розділі банку тестових завдань;

– журнал оцінок, що складається з п’яти розділів (відповідно до залікових модулів дисципліни).

За кожний заліковий модуль студент отримує дві поточні оцінки.

Самостійне засвоєння знань не повинно бути пасивним, тому студенти із самого початку залучені до активної пізнавальної діяльності.

Контроль за виконанням самостійних завдань має систематичний характер та відбувається на основі оперативного зворотного зв’язку (викладач-студент і навпаки).

Таке самостійне отримання знань і виконання індивідуальних завдань не є пасивним, навпаки – студенти із самого початку залучені до активної пізнавальної діяльності, яка передбачає використання здобутих знань для вирішення різноманітних комунікативних завдань у спільній діяльності – на практичних заняттях. Тому при такій формі організації самостійної роботи студент повинен володіти не тільки навичками користування комп’ютером, а і формами роботи з різноманітною інформацією, яку він може використати з різних ресурсів Інтернету (електронні довідники, словники, підручники, статті та ін.), що забезпечує можливість зіставлення матеріалу, його узагальнення й ефективного засвоєння. Адже, як наголошує Д. Ланде, студенти під час пошуку матеріалу в Інтернеті, крім досвіду з методів пошуку, опановують ще методи аналізу, синтезу та узагальнення інформації [3].

У результаті проаналізованого наукового матеріалу та з власного досвіду в основі системи виконання самостійної роботи можемо виокремити певні дидактичні принципи:

1) поетапність – засвоєння нового матеріалу, його закріплення та використання у практичній діяльності відповідно до кожної теми дисципліни;

2) систематичність – базується на основі оперативного зворотного зв'язку, яка закладена в текст навчального матеріалу, а також в організації оперативного звернення до викладача;

3) мотивація – посилення пізнавальної діяльності студентів до навчання за рахунок новизни та забезпечення емоційного стану навчання;

4) альтернативність – до кожної теми розроблено декілька варіантів завдань, що дає студентові змогу вибирати ті завдання, які йому більше до вподоби;

5) оперативність – електронний журнал дає змогу відстежувати динаміку навчальної діяльності студентів і рівень засвоєння змісту дисципліни;

б) об'єктивність – наявність тестових форм перевірки знань (поряд з індивідуальними завданнями), що забезпечує повну об'єктивність певних знань студентів.

Запроваджене виконання самостійної роботи на основі сучасних інформаційних технологій сприяє інформаційному насиченню, створює умови для управління якістю навчально-методичного забезпечення та процесом засвоєння його змісту.

Отже, запровадження узгодженої модульної технології навчання та виконання студентами самостійної роботи за цією системою сприяє розвитку таких професійно значущих якостей у майбутніх фахівців з готельно-ресторанної справи у процесі їх професійної підготовки:

– самовизнання – усвідомлення себе професійною особистістю, яка володіє всіма формами комунікації;

– самооцінка, яка передбачає ціннісне ставлення до особистих професійних якостей, що забезпечують розвиток у студентів умінь самоконтролю та рефлексії власної комунікативної поведінки;

– самоорганізація – визначає стиль поведінки майбутнього фахівця, передбачаючи володіння поведінковими стратегіями;

– самоуправління як здібність приймати компетентні рішення та професійно діяти у різних комунікативних ситуаціях.

Слід зауважити, що чільне місце посідає робота викладача в організації самостійної роботи студентів, яка спрямовує пізнавальний процес, аналізує самостійну роботу студентів, формуючи вміння та навички самостійної пізнавальної діяльності окремої особистості. Увесь цей процес вимагає від викладача високого професіоналізму та майстерності.

Виконання індивідуальних завдань й обговорення їх на практичних заняттях приводить до розширення та поглиблення знань, прищеплення професійних умінь і навичок, розвитку креативного мислення та усного мовлення студентів, що сприяє самореалізації особистості. Під самореалізацією вчені розуміють особливу активність, яка передбачає здібність до планування, програмування, визначення особистого режиму в навчанні. Це процес і підсумок цілісного розвитку особистості на основі саморозвитку та діяльності учасників освітнього процесу під час навчання [1, с. 5].

Висновки. Виконання самостійної роботи у системі електронної дисципліни викликає цікавість до дисципліни та стимулює студентів більше займатися індивідуально, що сприяє розвитку їх самостійної діяльності, рефлексії та самоосвіти. Розвиток всіх цих якостей приводить до оволодіння стратегічною компетенцією, яка виявляється у вільному оперуванні способами, формами та прийомами спілкування в професійній діяльності та самореалізації в умовах сучасного суспільства.

Таким чином, перевагою застосування такого навчання є самоконтроль студентами засвоєння навчального матеріалу (тестування), наявність достатнього часу для підготовки та забезпечення зворотного зв'язку з викладачем.

Список використаної літератури

1. Гершунский Б.С. Толерантность в системе ценностно-целевых приоритетов образования / Б.С. Гершунский // Педагогика. – 2002. – № 7. – С. 5–12.
2. Журавська Л.М. Концептуальні умови управління самостійною роботою студентів у ВНЗ / Л.М. Журавська // Освіта та управління. – Т. 3. – 1999. – № 2. – С. 58–67.
3. Ланде Д.В. Поиск знаний в интернете. Профессиональная работа / Д.В. Ланде. – М. : Вильямс, 2005. – 72 с.
4. Мороз В.Д. Самостійна навчальна робота студентів : монографія / В.Д. Мороз. – Х.: ХМК, 2003. – 63 с.
5. Информационные и коммуникационные технологии в образовании : учебно-методическое пособие для педагогических вузов / [И.В. Роберт, С.В. Панюкова, А.А. Кузнецов и др. ; под ред. И.В. Роберт]. – М. : ИИО РАО, 2006. – 374 с.

Трофимук Е.В. Организация самостоятельной работы будущих специалистов по гостинично-ресторанному делу средствами информационно-коммуникационных технологий

В статье рассматриваются особенности организации самостоятельной работы будущих специалистов гостинично-ресторанного дела на основе информационно-коммуникационных технологий.

Ключевые слова: информационные технологии, самостоятельная работа, учебная дисциплина, специалисты гостинично-ресторанного дела, профессиональная подготовка, культура профессионального общения.

Trofimuk K. Organization of independent work of future specialists in hotel and restaurant business by means of information and communication technologies

In the article the features of independent work of future specialists in hotel and restaurant business based on information and communication technologies.

Key words: information technology, self study, learning discipline, experts in hotel and restaurant business, professional training.